

PAPER DETAILS

TITLE: OKULÖNCESİ ÖĞRETİM PROGRAMINA YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜSLERİ

AUTHORS: Serhat Arslan,Nurcan Ilkay

PAGES: 22-32

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/254257>

OKULÖNCESİ ÖĞRETİM PROGRAMINA YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Yrd.Doç.Dr.Serhat Arslan¹; Nurcan İlkay

Öz

Bu çalışmanın amacı okul öncesi öğretim programı ile ilgili okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesidir. Yapılan çalışma da doküman analizi ve yarı yapılandırılmış görüşme yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda görüşme formuna son şekli verilmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ve NVivo 10 ile çözümlenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar literatür çerçevesinde tartışılmıştır

Anahtar Kelimeler

Öğretim programı,
okul öncesi, nitel araştırma.

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 23.07.2015

Kabul Tarihi: 31.10.2015

E-Yayın Tarihi: 31.12.2015

TEACHERS' OPINIONS ABOUT PRESCHOOL CURRICULUM

Abstract

The aim of this study is to analyze the preschool curriculum accordance with teachers' viewpoints. In this research, interviewing technique of qualitative research methods is used. A semi-constructed interview form was prepared by the researchers. Interview form was finalized in accordance with expert views. In the research, with purposeful sampling method, interviews were conducted with 26 preschool teachers. Data collected in the interviews were analyzed via descriptive analysis method and NVivo10. Results were discussed in the light of literature.

Keywords

Curriculum
Pre school
qualitative research

Article Info

Received: 07/13/2015

Accepted: 10/31/2015

Online Published: 12/31/2015

¹ Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Giriş

Bireyin hayata geldiği andan ilköğretime başladığı güne kadar geçen, ilk çocukluk dönemini içeren ve çocukların ileriki yaşamlarında hayati bir değere sahip olan; psiko-motor, kişilerarası, bilişsel ve dil gelişimlerinin çoğunluğunu noktaladığı, bu yönde kişiliğinin ortaya çıktığı, temel alışkanlıkların çocuğa verildiği erken çocukluk dönemi diye de isimlendirilen sistematik eğitim çevresi olarak açıklanan süreç okulöncesi eğitim olarak adlandırılır (Gelişli ve Yazıcı, 2012). Okul öncesi dönemde nitelikli bir eğitim vermek; çocuğun yaşamını biçimlendirmek açısından büyük önem taşır. Çocuğun ileriki hayatını biçimlendirecek bir eğitim programlanırken farklı etkenlerin göz önünde bulundurulması şarttır. Program uygulamalarında öğretmenin daha sistematik çalışmasını ve kendine güvenmesini öğretmenin planlama ve programlama yeteneği sağlayacaktır (Eliaşon ve Jenkins, 2003). Okulda verilen eğitim sisteminin en temel öğesinin öğretmen olduğu şüphesizdir. Öğretmenler toplumdaki huzur ve sosyal barışın korunmasında, bireylerin sosyallik kazanabilmesi ve toplumsal hayata hazır hale gelmesinde, toplumun kültür ve değerlerinin genç nesillere aktarılmasında öncülük etmektedirler. Öğretmenler milletlerimizin gerçek mimarları ve insan karakterini biçimlendiren gerçek heykeltıraşlardır (Özden, 2002). Genel ve özel amaç ve kazanımlarını bünyesinde barındıran, öğretmenin gün içinde bu amaçları çocuklara kazandırmayı hedeflediği etkinlikleri içeren, öğrenmenin meydana geldiği, belirlenmiş eğitimsel çerçeve veya yapıya okulöncesi öğretim programı denir. Okul öncesi öğretim programının gayesi çocukların sağlıklı gelişimini ve ileriki yaşamında gerekli olan becerilerin edinimini uyumlu bir biçimde sağlamaktır (Hirsh, 2004). Çocukları birbirinden ayırt eden sosyal, duygusal, bedensel, zihinsel yetileri ve eğilimleri vardır. Çocuklar arasındaki normal olmayan özel durumların belirlenmesinde de programların bireyselliğe verdiği değer fayda sağlar. Çok erken çağlarda saptanan özel durumların 'engel ve ilerlemiş olma' düzeltilmesinde özelleştirilmiş program amaçları oldukça fayda sağlar. Program geliştirme ilkelerini çocuk gelişimi ilkelerini olarak gören eğitim programları, başarılı ve ihtiyaca göre belirlenmiş programlardır. Görülmektedir ki, okulöncesi programların başarısı öğretmen ve öğretmenlerin aldığı eğitim hizmetinin kalitesi, aile katılımı, öğretim programının kalitesi ve uygulanabilirliği okul öncesi eğitimin başarısını etkileyen önemli etkenler arasında yer almaktadır (Gündoğdu, Turan, Kızıltaş, Çimen ve Kayserili, 2008). Kandır, Özbey ve İnal (2010)'a göre; öğretmenler yıllık planlarını oluştururken en fazla amaç ve kazanımların yıl içindeki dağılımını saptamada; günlük plan hazırlarken ise değerlendirmenin yapılışı konusunda en fazla zorlukla karşılaşmaktadırlar. Öğretmenlerin %81,4'ü ise çeşitli sebeplere dayalı olarak yıllık planın değerlendirmesinin uygulanması alanında zorlandıkları görülmektedir. Çevresel eğitimi ile ilgili devinimsel ve dil alanlarında amaç ve kazanıma programda yer verilmemiştir. Çevresel hedef ve kazanım ise en çok diğer gelişim alanlarıyla kıyaslandığında; öz bakım becerileri alanında yer aldığı belirlenmiştir. Tüm bu çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda; okul öncesi öğretim programı, kendini yenileyen, özgün, sorunlarına çözümler yaratabilecek kadar kendinden emin, olayları diğerlerinden farklı bir şekilde masaya yatırabilen, hem kendi hem de diğer kültürlerin değerlerini ve algılarını irdeleyebilen ve tüm bu niteliklerini diğer insanların adına da kullanabilen kişilerin gelişmesine olanak sağlamalıdır (Tuğrul,2005).

Yöntem

Bu araştırma nitel bir araştırma olup, görüşme tekniğiyle oluşturulmuştur. Görüşme formu çeşitli uzman görüşleri de alınarak 5 tane açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Uygulama formu içerisinde Okulöncesi öğretmenlerine 2013 Okulöncesi Öğretim programıyla ilgili herhangi tanıtıcı bir seminere katılıp katılmadıkları, bu programa uygun günlük akışlarını düzenlerken çocuk, program ve zaman açısından herhangi bir sorunla karşılaşp karşılaşmadıkları, sınıf içi ya da sınıf dışındaki etkinliklerini (Fen-Doğa, açık hava, sanat, Türkçe-dil, okuma-yazma, matematik, güne başlangıç) düzenlerken ve uygularken ne gibi sorunlarla karşılaştıkları, yine bu programda yer alan değerler eğitimiyle ilgili ve son olarak da programdaki değerlendirme ölçeklerinden hangilerini kullandıkları ve bu ölçekleri kullanırken herhangi bir sorunla karşılaşp karşılaşmadıklarıyla ilgili sorular yer almaktadır. Bu güçlüklerle getirilebilecek çözüm önerileriyle ilgili görüşleri alınmaktadır. Araştırma içinde amacına

uygun örnekleme modeli kullanılarak Sakarya ili Hendek, Karapürçek ve Uzuncaorman ilçelerinden 20 öğretmene ulaşılmıştır. Ayrıca internet üzerinden 6 okulöncesi öğretmeniyle yapılan görüşmelerle de birlikte örneklem toplam 26 öğretmene ulaşılmıştır. Örneklem kadınlardan oluşmaktadır. Çalışmaya katılan Okulöncesi öğretmenlerinin yaş ortalaması 26 ve kıdem ortalaması 6,17'dir Yazılı olarak elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ve NVivo 10 programı ile çözümlenmiştir. Betimsel analiz; betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma, tematik çerçevelere göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve bulguların yorumlanması şeklinde dört evreden oluşmaktadır(Yıldırım ve Şimşek, 2008) .Verilerin analizi kısmında her sorunun cevapları incelenerek tematik çerçeveler oluşturulmuş ve cevaplar bu çerçevelerde kodlanmıştır. Daha sonra bir araya getirilen veriler karşılaştırılarak ortak temalarda ortak kodlar almıştır. Görüşme yapılan öğretmenler Ö1, Ö2, Ö3..... şeklinde gösterilmiştir.

Bulgular

2013 Okulöncesi Öğretim programıyla ilgili öğretmen görüşleri aşağıda tablolar halinde gösterilmiştir. Öğretmenlerin bu programla ilgili herhangi bir seminare katılıp katılmadığına yönelik veriler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. 2013 Okul öncesi Öğretim programını tanıtıcı seminere katılanlar ve katılmayanlar

Tema (Kategoriler)	Kodlar	N	%
Seminere katılanlar ve katılmayanlar	Katılanlar ve yeterli bulanlar(Ö1,Ö2,Ö7,Ö12,Ö14,Ö16)	6	24
	Katılanlar ancak yeterli bulmayanlar(Ö5,Ö8,Ö11,Ö17,Ö19,Ö20,Ö21,Ö23,Ö24,Ö26)	10	38
	Katılmayanlar(Ö3,Ö4,Ö6,Ö9,Ö10,Ö13,Ö15,Ö18,Ö22,Ö25)	10	38

Öğretmenlerin 2013 Okulöncesi Öğretim programıyla ilgili herhangi bir seminare katılıp katılmamalarına, katılanların ise bu semineri yeterli veya uygun bulup bulmamalarına ilişkin soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, %24'ü 2013 Okul öncesi Öğretim programıyla ilgili tanıtıcı bir seminare katılmış ve bu semineri yeterli bulmuştur. %38'i ise 2013 Okul öncesi Öğretim programıyla ilgili tanıtıcı bir seminare katılmalarına rağmen bu semineri çeşitli açılardan yeterli bulmamıştır. %38'i ise 2013 Okul Öncesi Öğretim programını tanıtıcı herhangi bir seminare katılmamıştır. Öğretmenlerin görüşlerinden alınan birebir alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

“Evet, böyle bir seminare katıldım ancak yeterli bulmadım. Çok geniş bir konuyu az bir saate sığdırmaya çalışmışlardı. Daha geniş bir zaman dilimi içerisinde uygulamaya dönük seminerlerin daha faydalı olacağını düşünüyorum.(Ö5)”

“Evet katıldım. Çalışmada anlatılan şeyler aslında kullanacağımız şeyler değildi. Sürekli bir evrak işinden bahsedildi. Okul öncesi öğretmenin bu kadar zamanı olacağını düşünmüyorum. Kendim gerekli şeyleri yapıyorum fakat programa dair anlatılanların pek bir katkısı olmadı.(Ö11)”

“2013 okul öncesi öğretim programını tanıtıcı bir seminare katıldım. Programla ilgili bu çalışmayı yeterli bulmadım. Zaman kısıtlıydı ve biraz yüzeyseldi.(Ö19,Ö20,Ö24)”

“Evet, katıldım, bir kısmını tatbiki faydalı buldum ama bir o kadarı da eksik bilgiler içermekteydi. Çalışmalar uygulamaya dayalı olursa çalışmalar daha faydalı olur diye düşünüyorum.(Ö26)”

Öğretmenlerin programa uygun etkinlikleri uygularken zorlandıkları etkinlikler Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğretmenlerin uygularken zorlandıkları etkinlikler

Tema (Kategoriler)	Kodlar	N	%
Uygularken zorlanılan etkinlikler	Hareketli Oyun (Ö1,Ö2, Ö3, Ö4,Ö5,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16,Ö17,Ö26)	11	42
	Okuma Yazma (Ö3, Ö4,Ö8,Ö11,Ö12,Ö15,Ö18,Ö22)	8	31
	Sanat(Ö3,Ö5,Ö12,Ö25)	4	15
	Müzik (Ö3,Ö5,Ö6,Ö7,Ö10,Ö12,Ö17)	7	27
	Drama (Ö3,Ö5,Ö9, Ö10,Ö11,Ö12,Ö21)	7	27
	Türkçe-Dil Etkinlikleri(Ö12)	1	4
	Güne Başlangıç Etkinliği(Ö14,Ö15,Ö17)	3	12
	Fen-Doğa Etkinliği(Ö6, Ö23,Ö26)	2	12

Öğretmenlerin Okulöncesi programına uygun günlük akışlarınızda yer alan etkinlikleri uygularken çocukların veya kendilerinin en çok zorlandığı etkinliklere ilişkin soruya vermiş oldukları cevaplar açısından incelendiğinde, % 42'sinin Hareketli Oyun etkinliklerinde, % 31'inin Okuma Yazma etkinliklerinde, % 15'i Sanat etkinliklerinde, %27'sinin müzik etkinliklerinde, %27'sinin drama etkinliklerinde, %4'ünün Türkçe Dil etkinliklerinde, %12'sinin Güne Başlangıç etkinliklerinde, %12'sinin Fen-Doğa etkinliklerinde zorlandıkları görülmüştür. Öğretmenlerin görüşlerinden alınan birebir alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

“Hareketli oyunlarda özellikle açık havada oynanan oyunlarda çocukları kontrol etmekte zorlanıyorum. Her an tehlikeli olabilecek bir davranış sergileyebiliyorlar. Kurallı oyunların kurallarını uygulatmakta bazen zorluk yaşıyabiliyorum..” (Ö1)

“Okuma-yazma etkinliklerinde; çocuklarda çok büyük zorluklar yaşadım. Özellikle rakamların yazılmasında (Ö3)”

“Dramada çocukların çok fazla utangaç olması ve birbirlerini tekrar etmeleri beni zorlayan konulardan (ö5)”

“Müzik etkinliklerinde kendimi çok yetersiz hissediyorum (Ö7)”

“Genellikle okuma yazmaya hazırlık etkinliklerinde zorlanıyorum. Köy okullarında çocuklar kalemi bile tutmadan okula geliyorlar(Ö8)”

“Drama etkinliğinde çocuklar yaratıcı, özgün ürünler çıkarmakta zorlanıyor.(Ö10)”

“Çocuklara göre değişiyor fakat en fazla zorlandığım etkinlik okuma yazma etkinliği. Nedeni ise evden kalem tutmadan gelen çocuklar var. Ailelerin bilinçlendirilmesiyle çözülebilir.(Ö11)”

“Hikaye etkinliklerinde veya belirli gün ve haftalarda soru cevap etkinliklerinde yaş grubu genişliği nedeniyle(3-6 yaş) dikkat toplamada sıkıntı yaşıyor.(Ö12)”

“En çok zorlanılan, sanırım ben dâhil tüm öğretmen arkadaşlarımda da programda istenilen etkinliklerin birkaçını aynı anda yapılabilirliği. Ama ortamlar bu uygulamalara yönelik hazırlanmadığından tek düze ve mecburi akışlar şeklinde (çocuklar zorlanılarak) yaptırılıyor.(Ö15)”

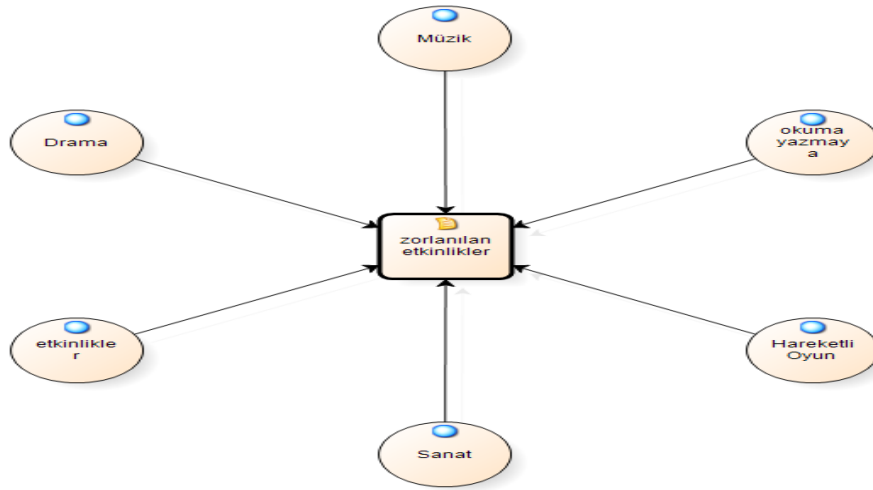
“Yarım gün uygulamaları sebebiyle sıkıntı oluyor. Sabahları uyanamayan öğrenciler, öğlenleri okula giriş saatlerindeki velilerin serbest davranışları sıkıntı yaratıyor.(Ö15)”

“Küçük yaş grubuyla çalıştığım için hareketli oyunlarda sorun yaşıyorum.(Ö16,Ö17)”

“Günlük akışımızda yer alan etkinlikleri uygularken zaman zaman ufak tefek sıkıntılar yaşıyoruz. Fakat genel olarak uygulayabildiğimiz etkinlikler günlük akışa göre, çocukların o günkü durumuna göre değişiyor(Ö20)”

“Çocukların drama etkinliğe adaptasyonu sağlamak amacıyla kapsamlı bir materyal hazırlığı gerektiriyor. Bu yüzden güçlük çekiyorum.(Ö21)”

“Etkinlikler çocukların yaş grubuna uygun düzenlendiğinde herhangi bir zorluk yaşamıyoruz. Ancak özel durumlu 2 öğrencimizin dikkatini toplamak bazen zor olabiliyor.(Ö24)”

Şekil 1: Öğretmenlerin 2013 okulöncesi öğretim programına yönelik uygularken zorlandıkları etkinlikler ilişkin Nvivo analizi

Öğretmenlerin 2013 Okulöncesi Öğretim programına uygun günlük akışlarını düzenlerken karşılaştıkları sorunlar Tablo 3’de sunulmaktadır.

Tablo 3. Günlük plan düzenlerken karşılaşılan sorunlar

Tema (Kategoriler)	Kodlar	N	%
	Program Açısından Yaşayanlar(Ö4,Ö5,Ö8,Ö9,Ö11,Ö12,Ö22,Ö26)	8	31
	Çocuk Açısından Yaşayanlar(Ö3,Ö4,Ö5,Ö9,Ö11,Ö12,Ö26)	7	27
	Zaman Açısından Yaşayanlar(Ö3,Ö8,Ö10,Ö11,Ö18,Ö26)	6	23

Öğretmenlerin 2013 Öğretim programına uygun günlük planlarını düzenlerken karşılaştıkları sorunları ortaya koymaya çalışan soruya verilen cevaplar incelendiğinde günlük planlarını düzenlerken öğretmenlerin 8 tanesi %31’i program açısından, 7 tanesi %27’si çocuk açısından, 6 tanesi %23’ü ise zaman açısından çeşitli sorunlarla karşılaşmıştır. Öğretmenlerin 5 tanesinden %19’undan ise bu soruya ilişkin yeterli bir cevap alınamamıştır. Öğretmenlerin görüşlerinden alınan birebir alıntılar aşağıda sunulmaktadır:

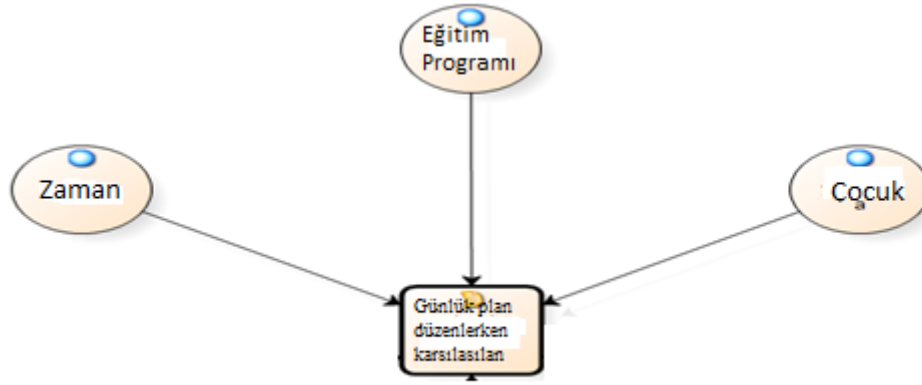
“Herhangi bir sorunla karşılaşmadım. (Ö1,Ö2,Ö6,Ö7,Ö13, Ö14,Ö16,Ö19,Ö20, Ö23) ”

“Program açısından; Bazı günler etkinlik çeşitliliğine yer veremedim. Belirlediğim hedef ve davranışlara zaman zaman ulaşamadım. Etkinlikler arası geçişlerde bazen bağlantı kurmakta zorlanıp aktif-pasif dengesi sağlamada sorunlar yaşadım.(Ö4) ”

“Program açısından; çocuklar etkinliklerden çok çabuk sıkıldıkları için gün içerisinde 3 ten fazla etkinliğe yer vermem gerekebiliyor. Ancak programda etkinlik sınırı konulmuştur. Kavramları çocuğa kazandırırken bazen nasıl anlatacağım konusunda bocalıyorum. Daha faydalı kılavuz kitaplarının gönderilmesi bu durumu kolaylaştırabilir.(Ö5) ”

“Çocuk açısından; yaş aralığından kaynaklanan seviye farkları var ve bu yüzden de çocukların bazıları sıkılma ve soğuma, bazıları ise etkinlikleri yapamamasından kaynaklı özgüven sorunları yaşıyor.(Ö11)”

“Zaman açısından: programın zaman uyumu yok, bir gün etkinliklerden zaman artıp boşta kalırken bir gün zaman yetmeyip çalışmalar tamamlanamıyor.(Ö26)”

Şekil 2: Öğretmenlerin 2013 okulöncesi öğretim programına uygun günlük akışlarını düzenlerken karşılaştıkları sorunlara ilişkin Nvivo çıktısı

Öğretmenlerin programda yer alan değerlere yönelik görüşleri Tablo 4’de sunulmaktadır.

Tablo 4:Programda yer alan değerleri uygun bulanlar ve bulmayanlar

Tema (Kategoriler)	Kodlar	N	%
	Kritik dönem(Ö1)	1	4
	Çocukların seviyesine uygun etkinliklerle(Ö3, Ö4)	2	8
	Somuta indirgeme sorunu(Ö5, Ö7, Ö9)	3	12
	Programda gereksiz değerlerin yer alması(Ö10, Ö11)	2	8
	Yaş grupları farklılığı(Ö12, Ö13)	2	8
	Genişletilebilir	1	4
	Uygun ve yeterli bulanlar(Ö2, Ö6, Ö8, Ö14, Ö15, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, 24)	10	38

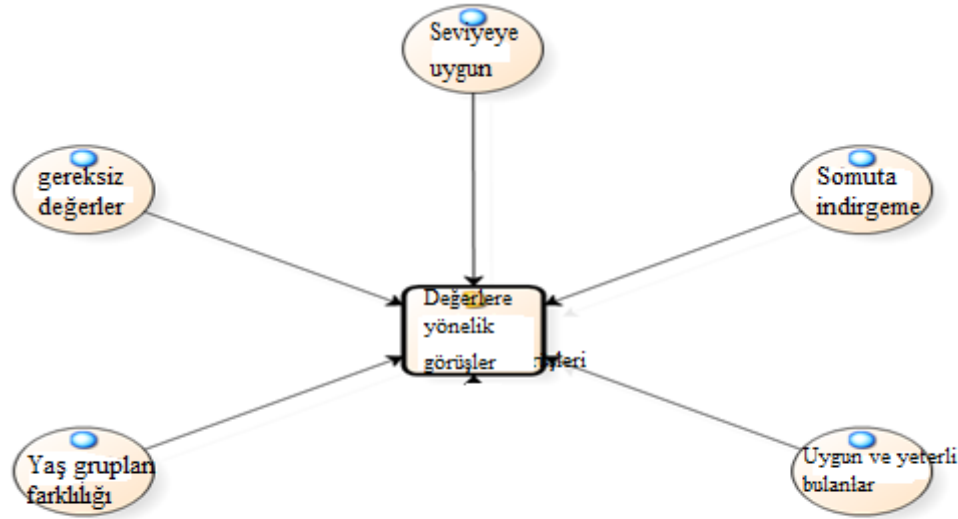
2013 Okulöncesi Öğretim programında yer alan değerlerle ilgili öğretmen görüşlerini almaya yönelik soruda öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde öğretmenlerden 1 tanesi %4’ü değerler eğitiminde okulöncesi dönemin kritik dönem olduğu yönünde, 2 tanesi %8’i değerlerin çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygun etkinliklerle verilmesi gerektiği yönünde, 3 tanesi %12’si değerler eğitiminde bazı değerlerin soyut kaldığı ve zorlandıkları yönünde, 2 tanesi %8’i programda değerlerin dengesiz dağıldığı bazı değerlerin çok gereksiz bazılarının ise gerekli olduğu halde programda yer almadığı yönünde, 2 tanesi %8’i küçük yaş ve büyük yaş gruplarına aynı anda aynı değerleri kazandırmanın güç olduğu yönünde, 1 tanesi %4’ü programda yer alan değerlerin uygun olduğu ancak bu değerlerin genişletilmesi gerektiği yönünde, 10 tanesi %38’i ise programda yer alan

değerlerin uygun ve yeterli olduğu yönünde görüş bildirmiştir. Görüşmeye katılan öğretmenlerin 5 tanesinden %19'undan ise yeterli bir cevap alınamamıştır. Soruyla ilgili birebir öğretmen cevaplar alıntılar aşağıdaki gibidir:

“En çok empati ve sabır değerlerini kazandırmaya çalışırken zorlanıyorum(Ö5)”

“Değerleri öğretme konusunda sıkıntı yok. Fakat bir sınıfta farklı yaş gurupları olması sebebiyle büyük gruba hitap edemiyorum. 3 yaş çocuğu ile 6 yaş çocuğuna aynı değerleri öğretmezsiniz.(Ö12)”

“Değerler eğitimine eski programda daha çok yer veriliyordu. Bu programın bu yönünün eksik olduğunu düşünüyorum(Ö23)”

Şekil 3: Öğretmenlerin programda yer alan değerlere yönelik görüşlerine ilişkin Nvivo analizi

Öğretmenlerin programda yer alan ölçeklerden hangilerini kullanıp kullanmadıklarına ilişkin görüşleri Tablo 5’de sunulmaktadır.

Tablo 5: Öğretmenlerin kullandıkları değerlendirme ölçekleri ve görüşleri

Tema (Kategoriler)	Kodlar	N	%
	Portfolyo ve gelişim dosyaları(Ö1, Ö8, Ö9, Ö1, Ö18, Ö19, Ö21, Ö23)	8	31
	Sistematik gözlem formu(Ö8, Ö11, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö26)	7	27
	Aylara göre kazanım değerlendirme formu(Ö4, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö16, Ö17, Ö21, Ö23)	9	35
	Gelişim raporları(Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö16, Ö18, Ö19, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö26)	18	69
	Anekdot kayıtları(Ö1, Ö4, Ö12, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21)	7	27
	Kısa notlar(Ö1, Ö7, Ö8, Ö12, Ö16, Ö18, Ö19, Ö20, Ö23, Ö24)	9	35

2013 Okulöncesi Öğretim programında yer alan değerlendirme ölçeklerinden Öğretmenlerin kullandıklarını ve bunlara ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik soruda öğretmenlerin verdikleri cevaplara göre en çok tercih edilen değerlendirme ölçeği 18 öğretmen %69'u tarafından tercih edilen gelişim raporları, daha sonra eşit oranda 9 kişi %35'i tarafından tercih edilen aylara göre kazanım değerlendirme formu ve kısa notlardır. Bunları 8 öğretmen %31'i tarafından tercih edilen portfolyo ve gelişim dosyaları takip etmiştir. Son sırada ise eşit oranda 7 öğretmen %27'si tarafından seçilmiş sistematik gözlem formu ve kısa notlar yerini almıştır. 5.soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıdaki gibidir:

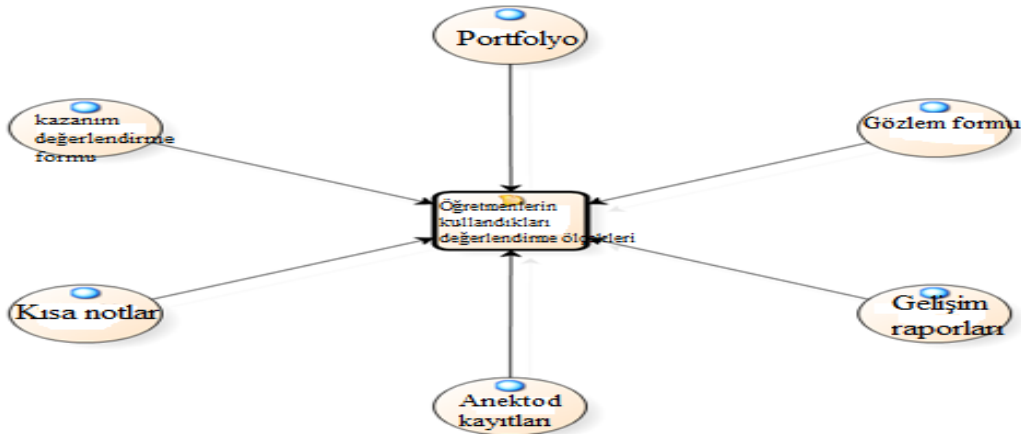
“Aylara göre kazanım değerlendirme formunu doldurmanın zor ve zahmetli olduğunu düşünüyorum. Bunun yerine her çocuk için kısa notlarla eksik yönlerinin tespitinin daha çok yol gösterici olduğunu düşünüyorum.(Ö1)”

“Genel olarak bunları yazmaktan pek hoşlanmıyorum. Özellikle gelişim raporlarını yazarken etkinliğe katılmayan ve çok konuşmayan çocuklarla ilgili ne yazacağımı bilemiyorum. Bunların çok verimli uygulandığını düşünmüyorum.(Ö3)”

“Kısa notların daha yararlı olduğunu düşünüyorum. Anında gözlemleyim, tarih atarak kısa notlar tutuyorum.(Ö7)”

“Aylara göre kazanım değerlendirme formu: Kullanıyorum. Fakat bunun gereksiz olduğunu düşünüyorum. Bir süre sonra çocukların gelişimini gayet iyi görebiliyorum. Neyi öğrenip öğrenmediğini gözlemleyebiliyorum(Ö11)”

“Özel eğitim gerektiren öğrenciler dışında diğer çocuklara doldurulan belgelerin zaman ve kağıt israfı olduğunu düşünüyorum. İleri dönük olarak kullanılmadığına katılıyorum.(Ö15)”

Şekil 4: Öğretmenlerin kullandıkları değerlendirme ölçeklerine ilişkin Nvivo analizi

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

2013 okulöncesi öğretim programıyla ilgili çalışmaya katılan okulöncesi öğretmenlerinin görüşleri ve uygulamaları incelendiğinde; Öğretmenlerden %24'ü 2013 okul öncesi Öğretim programıyla ilgili tanıtıcı bir seminere katılmış ve bu semineri yeterli bulmuştur. %36'sı okul öncesi Öğretim programıyla ilgili tanıtıcı bir seminere katılmış ancak bu semineri zaman, uygulamadan çok evrak işiyle ilgili olması gibi nedenlerden dolayı yeterli bulmamıştır. Yine . %36'sı okul öncesi Öğretim programıyla ilgili herhangi bir tanıtıcı seminere katılmamıştır. Çalışmaya katılan okulöncesi öğretmenlerinden %42'si açık hava ve hareketli oyun etkinliklerinde öğrencileri kontrol etmekte güçlük çekmekte ve tehlikeli davranışlarda bulunmalarından korkmaktadır. %31'i okuma-yazma

etkinliklerinde özellikle daha kalem tutmayı bilmeden gelen öğrenciler olduğu için güçlük çekmekte rakam yazma konusunda sorun yaşamaktadırlar. %15'i büyük ve küçük yaş grubunun beraber olması nedeniyle sanat etkinliklerinde zorluk çekmektedir. %27'si kendini müzik etkinliklerinde yetersiz hissetmekte ve çocukların dikkatini çekmekte zorluk çekmektedirler. Yine %27'si drama etkinliklerinde gerek materyal hazırlama gerekliliği gerekse çocukların kendilerini ifade etmelerinde güçlük çekmesi sebebiyle zorluk yaşamaktadırlar. Araştırmaya katılan okulöncesi öğretmenlerden günlük akış düzenlerinden ve uygularken %31 program açısından, %27'si çocuk açısından, %23'ü ise zaman açısından çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır. Öğretmenlerden alınan cevaplar doğrultusunda program açısından etkinlik çeşitliliğine sınırlılık getirmesi nedeniyle çocuklar etkinliklerden çok çabuk sıkılmaktadır. Hatta bazı etkinlikler çocukların yaş grubu farklılığı sebebiyle(hazır bulunuşluk) günlük akışta uygulanamamıştır. Bu da artan zaman problemini ortaya koymaktadır. 2013 okulöncesi eğitim programında yer alan değerleri çalışmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinden %38'i uygun ve yeterli bulurken, %44'ü programda yer alan değerler öğretimi için okulöncesi öğretimin kritik dönem olduğunu ve bu dönemde bazı kavramların somuta indirgenme sorunuyla karşı karşıya olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca programda yer alan bazı kavramların gereksiz, bazı kavramların ise gerekli olduğu halde programda yer almadıklarını belirtmişlerdir. Programda yer alan değerlendirme formlarına ilişkin öğretmen görüşleri ise şu şekildedir; %69'u gelişim raporlarını, %35'i aylara göre kazanım değerlendirme formu, %35'i kısa notları, %31'i port folyo dosyalarını,%27'si hikâyecik kayıtları ve sistematik gözlem formunu kullanmaktadır. Çalışmaya katılan öğretmen görüşleri incelendiğinde değerlendirme formu tutmanın gereksiz ve masraflı olduğunu, özellikle aylara göre kazanım değerlendirme formu doldurmanın oldukça zor olduğu yönünde görüşler dikkat çekmektedir. Tarih atılarak kısa notlar tutmanın daha yol gösterici olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Okul öncesi eğitim programlarıyla ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde; Özsırkıntı, Akay, Yılmaz Bolat, (2014)'a göre fiziksel yapı ve öğrenci sayısı nedeniyle okul öncesi öğretmenleri sınıflarda programda yer alan öğrenme merkezleri oluşturmakta sorun yaşandığı, hizmet içi eğitimin uygun zamanda ve yeterli düzeyde verilmediği, programa ve yapılacak olan yeniliklere olumlu bir bakış açısı sergilendiği görülmüştür. Bu da bu araştırmayı destekler yöndedir. Kandır, Özbey, İnal, (2009)'a göre okul öncesi öğretmenleri en çok günlük planlarını hazırlarken ve bu planların değerlendirmelerini yaparken zorlanmaktadır. Öğretmenler sınıf içi eğitim durumlarını planlarken karşılaştıkları güçlüklerin birinci sırasında ise öğrenci sayısının fazlalığı, daha sonra sırasıyla materyal seçimi ve bu materyallerin hazır hale getirilişi, sınıf içi veya sınıf dışı öğrenme ortamlarının uygun hale getirilişi, fiziksel çevrenin yetersizliği, ailelerin okulöncesi eğitime olan bakış açıları ve öğrenme yöntem ve tekniklerine karar verme konularının olduğu belirlenmiştir. Üner'in (2011) yaptığı araştırmada; okul öncesi eğitim programında değerler eğitiminin yalnızca sosyo-duygusal ve zihinsel gelişim alanlarında yer aldığı için ve sadece birkaç hedef ve ders içi etkinliklerden meydana geldiği için öğretmenlerin değerler eğitimi başarıyla programlarına yansıtamadıkları saptanmıştır. Yazar ve Erkuş (2013)'ın okul öncesi öğretmenlerinden 2006 okulöncesi eğitim programında yer alan değerlerle ilgili görüşlerini aldığı çalışmada; okul öncesi eğitim programında yer alan değerler eğitiminin ne kadar verileceğinin öğretmenin elinde ve yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitimde; öğrenci sayılarının fazlalığından dolayı zorlandıkları ortaya çıkmıştır. Bu durumda bu çalışmadaki bazı gerekli değerlerin programda yer almadığı ve sınıflarda çok sayıda farklı yaş grubu öğrencilerin olması nedeniyle öğretmenlerin programda yer alan değerleri vermekte güçlük çekmesi sonucuyla çalışmayı destekler niteliktedir. Sapsağlam, (2013)'e göre 2013 programında günlük akışı değerlendirme "Günü Değerlendirme Zamanı" olarak adlandırılmıştır. Eğitim-öğretim dönemi başından itibaren her öğrenci için öğretmen bir "Port folyo" (gelişim dosyası) oluşturmalıdır. Programın yanında çocuğun çok yönlü değerlendirilmesi öngörülmüştür. Gelişim raporu ve gelişim gözlem formlarının geliştirilmiş hali 2013 okulöncesi eğitim programının ekinde verilmektedir. Öğretmenlerin program ve çocuk değerlendirmelerinin sonucundaki bulgularını dikkatle incelemeleri, kendi ilgi, yeteneklerini belirleyerek ve kişisel özelliklerini göz önünde bulundurarak öz değerlendirme yapmaları beklenmektedir. Bu değerlendirmeler doğrultusunda öğretmen, farklı alanlara hâkimiyet düzeyine göre kendini geliştirme yönünde adımlar atmaları, kaynaklara ulaşmalı, bunun için okul yönetiminden de rehberlik ve destek talep etmelidir.(MEB, 2013). Araştırma sonuçlarına yönelik öneriler; araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan görüşme formundaki birinci sorulara öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda Okul öncesi eğitim programları değişikliklerinde öğretmenlere ve öğretmen adaylarına; değişikliğe uğrayan programı detaylı ve

teoriden çok pratiğe dönük tanıtıcı bir seminer ya da program düzenlenmeli, ayrıca sadece böyle bir etkinlik düzenlenmekle kalmayıp etkinliğin dönütleri de alınmalıdır. 2013 Okul Öncesi Öğretim programında gün içi etkinlikler arası geçişlerin sağlanması belirgin hale getirilmiştir. Ancak okul öncesi öğretmenlerinin en çok sıkıntı yaşadıkları durumlardan biri bu geçişlerin anlaşılması ve planlanmasıdır. Öğrenci yaş grubu farklılığı ve çeşitli fiziksel donanımların yetersizliği nedeniyle akışlar aksamaktadır. Bu anlamda açılan okul öncesi eğitim kurumlarında sınıf içi ve sınıf dışı daha kapsamlı fiziksel düzenlemeler yapılarak, farklı yaş gruplarının farklı sınıflarda yer alması yönünde düzenlemeler yapılmalıdır. 2013 programında değerlendirme etkinliği “Günü Değerlendirme Zamanı” olarak isimlendirilmiştir. Günü değerlendirme de bütüncül bir bakış açısı sağlanıp, aynı zamanda öğretmenin kendisini ve süreci daha detaylı değerlendirebileceği bir zaman dilimi sağlanmalıdır. Ayrıca etkinlik yönünden yapılan kısıtlamalar hem program açısından aksamalara, hem de zaman açısından dengesizliklere neden olmaktadır. Bu anlamda öğretmene daha esnek bir uygulama ortamı yaratılmalıdır. Değerler eğitiminde, özellikle de; sevgi, saygı, hoşgörü, çevreyi koruma, okul sevgisi gibi değerlerin kazanımında kritik bir dönem okul öncesi dönemde 3-4-5 yaş grubuna hazır bulunuşluk düzeyine yönelik farklı değerler; farklı etkinliklerle verilmeye çalışılmalı; bu yönde öğretmenlere yol gösterici hizmet içi eğitim verilmelidir. Diğer eğitim programlarında olduğu gibi okul öncesi eğitim programlarında da değerlendirme önemli bir süreçtir. 2013 Öğretim programında da çok eğitim süreci çok yönlü bir değerlendirme gerektirmektedir. Eski programda olduğu gibi sonuç değil süreç yanlısı bir değerlendirme yaklaşımı gerekmektedir. Bu bağlamda değerlendirme öğretmenlere bir külfet, kırtasiye masrafı ya da evrak tutma zorunluluğu olarak lanse edilmemeli; öğretmenin bu bağlamda kendini geliştirmesine izin verilmelidir.

Kaynakça

- Durmuşçelebi, M. ve Akkaya, D. (2011). “2006 Okulöncesi Öğretim programının Uygulanmasının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Kayseri İli Örneği)”. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (S.) 31.
- Eliaison, C. ve Jenkins, L.(2003).A Practical Guide to Early Childhood Curriculum. 3–5.Merrill Prentice Hall. Upper Saddle River, New Jersey, Colombis, Ohio.
- Gelişli, Y., Yazıcı, E. (2012). Türkiye’de uygulanan okul öncesi eğitim programlarının tarihsel süreç içerisinde değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı:29. 85-93.
- Gündoğdu, T.; Turan, S.; Kızıltaş, E.; Çimen, N.; Kayserili, T. (2008). 2002 ve 2006 okul öncesi eğitim programlarında yer alan değişikliklerin öğretmen algılarına göre karşılaştırılması. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı:17. 47-71.
- Hirsh, R.A. (2004). *Early childhood Curriculum. Incorporating multiple intelligences, developmentally appropriate practice, and play*. Boston.
- Kandır, A., Özbey, S. ve İnal, G. (2010). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öğretim programını Planlama ve Uygulamada Karşılaştıkları Güçlüklerin İncelenmesi. *Uluslar Arası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Vol:2/6.373-387.
- MEB (2013). *Okul Öncesi Eğitimi Programı*. Ankara: MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü. <http://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooproram.pdf>
- Özden, Y. (2002). *Eğitimde dönüşüm eğitimde yeni değerler*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Özsırkıntı, D., Akay, C., ve Yılmaz Bolat, E., (2014). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Öğretim programı Hakkındaki Görüşleri (Adana İli Örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD) Cilt 15, Sayı 1. Sayfa 313-331*
- Sapsağlam, Ö., (2013). Değerlendirme Boyutuyla Okul Öncesi Eğitim Programları(1952-2013) *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Sayı 1*.
- Tuğrul, B. (2005). Çocuk Gelişiminde Anaokulu Eğitiminin Önemi. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Elektronik Yayınlar*, Yıl.6, Sayı:62.
- Üner, E. (2011). *Okul öncesi öğretim programındaki 36-72 aylık çocuklara farklılıklara saygı eğitimi kazandırmanın öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Kayseri.
- Yazar, E. ve Erkuş, S.(2013). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi öğretim programındaki değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi 196 Dergisi*. Sayı:20. 196-211.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.